עין משפט נר מצוה

א א מיי' פי"א מהל' שמטה ויובל הלכה ט:
ב ב מיי' שם הלכה י:
ג ג מיי' שם הלכה יא:
ד ד מיי' שם הלכה ו:
ה ה מיי' שם הלכה יט:
ו ו מיי' שם הלכה יא:
ז ז מיי' פ"ד מהלכות עבדים הלכה א:
ח ח מיי' פי"א מהלכות שמטה הלכה יב:
ט ט מיי' פ"ח מהלכות עבדים הלכה [א] ו [טוש"ע י"ד סי' רסז סעי' פ פג]:
י י מיי' פי"א מהלכות שמטה הלכה יא:

◆

מוסף רש"י

מכורה ויוצאה. לבעלים מיד וזה הפסיד מעותיו (גיטין מד.). אינה מכורה כל עיקר. והמעות חוזרין (כתובות נו.). יכול ימכור כו' ומה מכורה כבר יוצאה. עכשיו כיון שהגיע ימי נערות, כדאמרינן (קדושין ד.) ויוצאה חנם אלו ימי נערות (נדרים ע.). אינו דין שלא תימכר. [illegible]

◆

שיטה מקובצת

א) עולה לו מן: ב) רבי אלעזר [illegible]

מסורת הש"ס

א) ב"מ קו., ב) גיטין מד:, ג) [לעיל כד.], ד) נדרים ע., ה) [גיטין מד:], ו) [שם מג:], ז) [ל"ל לחולה], ח) [צ"ל לחו"ל], ט) [כשיוצאה מתחת ידו יעב"ץ], י) [שמות כא], כ) [שם], ל) [אמה רש"ש], מ) [אהך רש"ש], נ) [דאהך רש"ש], ס) [וקלן רש"ש], ע) גי' ל"ק דליתא שלה, פ) צ"ק מ"ג,

◆

תורה אור השלם

1. במספר שנים אחר היובל תקנה מאת עמיתך במספר שני תבואת ימכר לך: ויקרא כה טו
2. לפי רב השנים תרבה מקנתו ולפי מעט השנים תמעיט מקנתו כי מספר תבואת הוא מכר לך: ויקרא כה טז

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה פחות וכו' שנה ושנה בעד ליטרא: (ב) ד"ה מכורה וכו' היובל הס"ד ואח"כ מ"ה יוצאה עכשיו דאמה העברייה:

◆

גליון הש"ס

גמ' שאינה מכורה. עיין מכות דף יא ע"ב תוס' ד"ה אמר אביי:

◆

רבינו גרשום

[בשעת היובל. בזמן שהיובל נוהג: אין מותר ליגאל. שדהו מיד הלוקח עד לאחר ב' שנים למכירתו: שנא' במספר שני תבואות ימכר לך. כלומר שתהא ברשות הלוקח ב' שנים (ואפ) [או] יותר וכשהוא גואלה מחשב הדמים שנתן לו הלוקח בשביל השדה כנגד השנים שמשעת המכירה ועד היובל וכמה שמגיע לכל השנה מן הדמים כן ינכה לו הלוקח למוכר לפי השנים שהיתה ברשות הלוקח שנאמר וחשב המוכר את שני ממכרו שהיתה ברשות הלוקח ולפיכך יגבה מדמי גאולתו לפי חשבון דמי השנים ויחזור לו המותר מן הדמים ויקבל שדהו דכתיב והשיב את העודף לאיש אשר מכר לו ושב לאחוזתו: היו אותן ב' שנים שהיתה ביד הלוקח שנת שדפון וירקון שלא גדלה התבואה או היתה שנה אחת מהן שביעית אינה עולה לו מן המנין ממני שני תבואות אלא צריך להניחה עוד ברשותו ב' שנים הראויות לזריעה ולתבואה: והא דאמרן דאינו עולה לו מן המנין הני מילי באותם בידי שמים כה"ג אבל אם פשע בה [שלא זרע] (שנירה ולא זרעה או הובירה שלא נירה ולא זרעה) עולה לו מן המנין ב' שנים אע"ג דלא הוה בהו תבואות ורשאי המוכר לגאלה לאלתר לסוף ב' שנים: [ר' אלעזר אומר. פעמים שיאכל הלוקח שלש תבואות בב' שנים כיצד אם מכרה לו מלאה פירות לפני ר"ה הרי זה אוכל אותן פירות העומדות לסוף שנה זו והנכנסת תבואה אחרת ולשנה השנית תבואה שלישית: אלמא. דאיסורא

המוכר אאת שדהו בשעת היובל אינו מותר לגאול פחות משתי שנים

שנאמר 1במספר שני תבואות ימכר לך א)היתה שנת בשדפון וירקון או שנת שביעית אינו עולה א) מן המנין נרה גאו הובירה עולה לו מן המנין רבי ב) אליעזר אומר דמכרה לו לפני ראש השנה והיא מליאה פירות הרי זה אוכל ממנה שלש תבואות בשתי שנים: **גמ'** המוכר שדהו בשעת היובל וכו' אינו גואל לא קתני אלא אינו מותר לגאול אלמא ג) קסבר איסורא נמי איכא דאפילו קרקושי זוזי נמי אסור ד) ולא מיבעיא מוכר דקאי בעשה דכתיב במספר שני תבואות ימכר לך אלא האפילו לוקח נמי קאי בעשה דבעינן שנים תקנה וליכא ואיתמר המוכר שדהו בשנת היובל עצמה רב אמר מכורה ויוצאה ושמואל זאמר אינה מכורה כל עיקר מאי טעמא דשמואל קל וחומר חומה מכורה כבר יוצאה ה) טשאינה מכורה אינו דין שלא תימכר ולרב לא אמרינן קל וחומר כי ה"ג ו)והתניא ייכול ימכור אדם את בתו כשהיא נערה אמרת קל וחומר ומה מכורה כבר יוצאה עכשיו שאינה מכורה אינו דין שלא תימכר התם לא הדרא מיזדבנא הכא הדרא מיזדבנא מיתיבי אחר היובל שנים תקנה ז) מלמד שמוכרין סמוך ליובל ח) מופלג מן היובל מנין ת"ל 2לפי רוב השנים ולפי מעוט השנים ובשנת היובל עצמה לא ימכור ואם מכר אינה מכורה אמר לך רב אינה מכורה למספר שני תבואות אבל מכורה היא ויוצאה ואי איזדבוני מיזבנה תיקום ברשותיה עד בתר יובל ובתר יובל ניכליה שני תבואות וניהדרה מי לא תניא אבלה חשנה אחת לפני היובל משלימין לו שנה אחרת אחר היובל התם נחית לאכילה הכא לא נחית לאכילה ט) אמר רב ענן שמעית מיניה דמר שמואל תרתי חדא י) הך ואידך כ) טהמוכר עבדו לעובד כוכבים או יבחוצה לארץ יצא לחירות חדא הדרי זביני וחדא לא הדרי זביני ולא ידענא הי מיניה אמר רב יוסף ניחזי אנן מרתניא ל) בברייתא המוכר עבדו מ)בחו"ל יצא לחירות וצריך גט שיחרור מרבו שני ש"מ נ) מדקרי ליה לשני רבו אלמא לא הדרי זביני וכי קאמר שמואל הכא כאינה מכורה ס) ומעות חוזרין ורב

המוכר. היתה שנת שדפון וירקון או שביעית אינה עולה לו מן המנין. בפ' המקבל (ב"מ דף קו.) מפרש שהשדפון וירקון הוה נמי כמו כן בכל העולם דאי יש) השדפון נבאגא כהכי לא תנן ע)דעולה לו מן המנין דיקא נמי דקתני דומיא דשביעית שאסור לזרוע בו פ)(בכל העולם): **נרה** או הובירה עולה לו מן המנין. בגמרא מפרש אמאי תנא נרה כיון דתנא הובירה דעולה כ"ש נרה והוה מצי למימר לא זו אף זו קתני: **התם** לא הדרא ומזבנא. פי' רש"י בתו שמכרה בקטנותה ויצאה בת חורין בסימני נערות לא הדרא ומזבנא כדאמר בקדושין (דף יח. ושם) דאין אדם מוכר בתו לשפחות אחר שפחות כדנפקא לן מבבגדו בה כיון שבגד בה שמכרה לשפחות שוב אינו יכול למוכרה הלכך יציאה גמורה היא וליכא למימר ק"ו עכ"ל ול"נ דהא פלוגתא דתנאי היא התם לכך פירש ר"י דאפי' למ"ד בעלמא דאדם מוכר בתו לשפחות אחר שפחות היכא דהביאה סימנים מיהא [מודה דלא מזדבנא] איכא ק"ו (דלא מזדבנא) מיהו ק"ק גבי מוכר שדהו נמי אמאי מהאי ק"ו דלא תימכר עוד מיהו יש לחלק דלא דמיא לק"ו דבתו כיון שבאו לה סימני נערות כו לא יפרקו עוד מעליה אבל מוכר שדהו בשעת היובל אין הק"ו טוב כל כך כמו גבי מוכר בתו שהרי היובל יעבור ויהיה כבתחלה ועוד יש לפרש כמו שפרש"י לפי שאין אדם מוכר בתו לשפחות אחר שפחות ואע"ג דפליגי בה תנאי מיהו קיימא לן כר"ש דסבירא ליה התם דאסור למכור: **ולא** ידענא הי מינייהו המקח בטל. ואי קשיא פשיטא דאהך דהמוכר שדהו בשנת היובל קאמר שמואל דהמקח בטל ומעות חוזרים דאי מעות אבודין

המוכר. **בשעת היובל.** בזמן שהיובל נוהג: **פחות משתי שנים.** אבל לאחר שתי שנים אם רוצה לפדותה פודה בעל כרמו של לוקח ונותן לו לפי מה שמכרה כדכתיב (ויקרא כה) וחשב את שני ממכרו שמחשב כמה שנים משמכרה עד היובל ומחלק הדמים לפי השנים כגון אם מכרה קודם היובל עשר שנים בעשר ליטרין נמצא שמכר פירות של כל שנה ושנה (א) בליטרא שהרי סתם מכירה אינה אלא עד היובל הלכך אם שהתה ביד לוקח ה' שנים ואח"כ בא מוכר לגאלה מנכה לו לוקח ה' ליטרין ליטרא לכל שנה שאכלה שכך עלה חשבון כשיוצא מתחילה צ): **אינו עולה מן המנין.** השתי שנים דהא שני תבואות כתיב שתי שנים הראויין לתבואה תשהה ביד לוקח אבל היתה שנה הראויה לתבואה ונרה ולא זרעה או הובירה שהניחה בורה שאפי' ניר לא עשה בה איהו אפסיד אנפשיה ועולה לו במנין שתי השנים: **שלש תבואות.** אותה יב) העומדת בה בשעת קנייה ושתי תבואות בשתי שנים שתהא בידו: **גמ' אינו גואל לא קתני.** דליהוי משמע איתו דין שיכופו את הלוקח להחזיר לו בפדיון בפחות משתי שנים: **דאפילו קרקושי** יג) **נמי אסור.** למוכר להראות זוזין ללוקח כדי שייטב בעיניו להחזירה לו: **שנים תקנה.** יד) במספר שנים אחר היובל תקנה דמשמע שתהא קנויה לו שתי שנים ואי מהדר ליה מקמי הכי עובר בעשה: **מכורה ויוצאה.** ביובל וזה הלוקח איבד מעותיו: **אינה מכורה.** כל עיקר והמעות חוזרין: **מכורה כבר.** קודם היובל (ב): אמה העברייה יוצאה בסימני נערות כדתניא (קדושין דף ד.) ויצאה חנם ז) אלו ימי נערות: **הכא.** בתו שמכר בקטנותה ויצאה בת חורין בסימני נערות לא הדרא ומזדבנא לעולם כדאמרינן (קדושין דף יח.) ואין אדם מוכר בתו לשפחות אחר שפחות דנפקא לן מבבגדו בה ח) כיון שבגד בה שמכרה לשפחות שוב אינו יכול למוכרה הלכך יציאה גמורה היא ואיכא למימר ק"ו דאי מזדבן לה בימי נערות דאינה מכורה אבל שדה היוצאה לבעלים ביובל הדרא ומזדבנא לאחר היובל אם ירצה הלכך בשנת היובל נמי רשאי למוכרה ויוצאה לו בחנם: **אחר היובל.** משמע אחר היובל מיד: **שנים תקנה.** שאם תקנה שדה תהא בידך שתי שנים בעל כרמו של מוכר ואפילו הוא רוצה לפדותה: **לפי רוב השנים.** שיהיה עד היובל תרבה מקנתו תמכרנה ביוקר שהרי עד היובל תהא קנויה לו אם לא יפדנה ולפי מעוט השנים תמכרנה בזול כדי שלא תונה את חבירך. ושמעינן מהך קרא דמוכרין בין בסמוך ליובל טו) שעבר בין מופלג ממנו כמה שנים: **למספר שני תבואות.** שלא תשהה ביד הלוקח כלום שהרי באותה שנה עצמה לקחה מידו אבל מכורה היא לכך שיאבד מעותיו: ופרכי' **ואי אזדבוני מזדבנא.** טז) לאחר שתי שנים ליהדרה בחנם בשביל יובל שעבר עליה מי לא תניא וכו': **נחית לאכילה.** שהרי קודם היובל התחיל לאוכלה הלכך מקיימינא ליה קרא כדכתיב שני תבואות אבל הקונה בשנת היובל לא נחית לאכילה: **חדא הא.** דאמר שמואל אינה מכורה כל עיקר: **יצא לחירות.** דהמוכר עבדו לעובד כוכבים קונסין אותו לפדותו ויפטרנו לחירות משום דאפקעיה ממצות וכן המוכר עבדו אפי' לישראל בחוצה לארץ יצא לחירות: **חדא הדרי וביני.** מחדא יז) מהנך תרתי שמעית מיניה דמר שמואל שהמקח בטל והמעות חוזרין או מהך יח) דהמוכר שדהו בשנת היובל עצמה או מהך יט) דהמוכר עבדו לישראל בחוצה לארץ: **וחדא לא הדרי וביני.** אלא הלוקח מפסיד המעות ולא ידענא בהי מינייהו המקח בטל. ואי קשיא פשיטא דמהך כ) דהמוכר שדהו בשנת היובל קאמר שמואל דהמקח בטל והמעות חוזרין דאם מעות אבודין מאי איכא בין רב לשמואל איכא בינייהו כ) אי שמיט לוקח וקלנס כ) אילנות שהיו בה לרב דאמר מכורה היא שדה הדרא כא) ואילנות דקן קן לשמואל דאמר אינה מכורה ומעות מתנה הדרי אילנות ואע"ג דלוקח לא שקל זוזי אי נמי כגון שמכר עמה מטלטלין והחזיק לוקח בקרקעות ולא משך המטלטלין דקיימא לן (קידושין כו.) נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות בכסף בשטר ובחזקה ואין צריך משיכה לרב דאמר מכורה ויוצאה שדה הדרא ומטלטלין מיקנו לשמואל דאמר אינה מכורה ומעות מתנה לא מיקנו מטלטלי דחזקה דקרקע לא הויא חזקה: **אלמא לא הדרא וביני.** והלוקח מפסיד וכיון דבהכיא מזינן דלא הדרי וביני ודאי כי אמר שמואל בהא אינה מכורה ומעות חוזרין: ורב

[illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones